

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНЯМИ ЛІЦЕЇВ

У статті проаналізовано основні сильні та слабкі сторони використання штучного інтелекту в освіті в цілому та у вивченні англійської мови учнями ліцеїв зокрема.

Ключові слова: ШІ, штучний інтелект, технології ШІ, англійська мова, освіта

This article analyses the main strengths and weaknesses of the use of artificial intelligence in education in general and in the study of English by lyceum students in particular.

Keywords: AI, artificial intelligence, AI technologies, English, education

З розвитком технологій штучного інтелекту (ШІ) відбувається революційна трансформація у багатьох сферах суспільного життя і освіта не є виключенням. Навчання присутнє в нашому житті від самого його початку і аж до смерті. Ми завжди вчимося чомусь новому. В останні роки в нас з'явився інструмент, який повністю змінює концепцію навчання, як таку. Це штучний інтелект. За відносно короткий проміжок часу ШІ став незамінним інструментом, що дозволяє не тільки оптимізувати навчальні процеси, але й забезпечити персоналізоване та ефективне навчання. Варто відмітити, що особливо важливим він є саме при вивченні іноземних мов, зокрема англійської, яка вже досить давно має статус глобальної. За статистикою, доступною на офіційному сайті uk.wikipedia.org, кількість людей, що володіють англійською становить два мільярди людей, а це кожна четверта людина. Важливість знання англійської є очевидною. Використання технологій ШІ у вивченні англійської мови в ліцеях та інших навчальних закладах відкриває нові можливості для учнів та вчителів і дозволяє автоматизувати рутинні завдання задля пришвидшення оволодіння мовою.

Однак, попри значні переваги, які надає використання ШІ, залишається низка викликів, які не можна ігнорувати. Серед них варто відзначити проблеми з адаптацією технологій до різних освітніх контекстів, питання етики та плагіату, а також недостатню підготовку як учнів, так і вчителів до активного використання нових технологій у навчальному процесі.

Метою цієї статті є проаналізувати основні переваги та недоліки використання штучного інтелекту у вивченні англійської мови учнями ліцеїв, зосереджуючись на практичних аспектах застосування цієї технології. У статті будуть розглянуті як позитивні сторони інтеграції ШІ, так і ті труднощі, з якими можемо зіткнутися ми, освітяни, та учні під час його впровадження у навчальний процес. Почнімо з переваг.

Використання додатків на основі ШІ в навчанні може поліпшити процес освіти багатьма способами. Як приклад, можу навести персоналізовані навчальні вправи, орієнтовані під кожного окремого учня або ж миттєвий зворотний зв'язок і спілкування завдяки обробці природної мови штучним інтелектом [2]. ШІ дає друге дихання застарілому процесу навчання і робить кожного учасника навчального процесу більш зацікавленим, адже факт футуристичності цієї технології так чи інакше розігріває інтерес до процесу навчання. Якщо ж говорити про менш очевидні переваги, то для учнів з низьким рівнем успішності ШІ може виступати в ролі особистого помічника, який завжди надасть правильну або наближену до правильної відповідь. Проте, важливо не зловживати можливостями штучного інтелекту і не забувати про академічну доброчесність.

Використання ШІ в освіті також може знизити вартість освіти з погляду освітнього закладу і вельми істотно, якщо використовувати весь його потенціал. Крім банальних задач, на кшталт створення завдань та їхню перевірку, про які ми згадуємо, коли говоримо про допомогу ШІ в освіті, він також може автоматизувати низку завдань, доручених адміністрації та вчителям. Наприклад, той самий Chat GPT може брати на себе щоденні завдання, як-от виставлення оцінок, складання розкладу або управління даними завдяки своїй базі даних, що постійно покращується. Зі ШІ освітні установи можуть розпоряджатися часом викладачів набагато ефективніше, тим самим підвищивши продуктивність. Можу впевнено сказати, що впровадження ШІ, наприклад, в заповнення журналів, посприяло б звільненню вагомої кількості часу, яку можна використати набагато ефективніше (саморозвиток, позакласна допомога учням і т.д.).

Ще одним істотним плюсом штучного інтелекту в освіті є те, що він може допомогти підвищити успішність учнів за допомогою поліпшеного зворотного зв'язку, ця перевага є прямим наслідком першої. Системи на базі ШІ можуть оцінювати прогрес учнів, надавати їм цільовий зворотний зв'язок і визначати слабкі сторони [4]. На мою думку, миттєвий зворотний зв'язок та майже необмежена база даних, якою володіє штучний інтелект, разом зі сторонньою допомогою викладача виведе здібності учнів на новий рівень вже зовсім скоро. Важливо відмітити те, що викладачі мають володіти цією технологією на рівні, як мінімум, не нижчому від учнів. Також варто пам'ятати, яким би потужним не був спектр можливостей штучного інтелекту, без живої людини (викладача) ланцюжок розвитку учня не зможе бути завершеним. Адже при всій повазі до технології, вона не має багаторічного людського досвіду і поки може допомагати лише виходячи з гіпотетичних суджень.

Останнє в нашому списку «за» для ШІ – його машинна природа. В минулій перевазі ми згадували про відсутність людського досвіду, який недоступний ШІ як раз через його машинну природу. Але ця особливість, насправді, є більш позитивною, аніж навпаки.

Штучний інтелект, без перебільшення, постійно розвивається. У якості прикладу наведу роботу Chat GPT. Кожну секунду, з кожним запитом він оновлює свою базу даних, вивчаючи як нашу поведінку загалом, так і окремі патерни. Завдяки цій особливості і попередньому ознайомленню він цілком може збирати, аналізувати та надавати звітні дані вчителям про результати навчання та моделі поведінки учнів. Використовуючи суху, обумовлену лише реальними фактами, предиктивну аналітику, ШІ може надавати педагогам цінну інформацію та прогнозування майбутніх результатів по кожному учню, формувати своєчасні поради про персоналізоване втручання, виявлення на ранніх стадіях відповідно до поведінки та результатів учнів із групи ризику та вдосконалення навчальних стратегій [5].

Ця інформація може дозволити педагогам провести глибшу оцінку в розумінні сильних і слабких сторін своїх учнів у класі. Крім того, вчителі мають змогу вивести свої стратегії навчання на новий рівень, що, безумовно, покращить досвід навчання. Особливо ця опція є корисною, якщо згадати середній розмір українського класу, тоді стає очевидно, що пропрацювання хоча б умовного плану розвитку по кожному окремому учню – це дуже ресурсоємна задача, з якою впорається далеко не кожен викладач.

Мінуси та слабкі сторони ШІ при використанні в освіті:

Наш світ, так чи інакше, існує в гармонії і кожна річ у ньому для балансу має свої плюси і мінуси. ШІ не є винятком. Чітко визначити мінуси штучного інтелекту буде трошки складніше, адже деякі особливості технології можуть мати як негативні, так і позитивні сенси. Тому в якості мінусів можуть виступати і деякі переваги з минулого переліку, але трошки в іншому контексті.

Впровадження штучного інтелекту в освіті пов'язане з різними проблемами, включаючи технічні питання, такі як безпека даних та конфіденційність, а також етичні проблеми, такі як упередженість алгоритмів і взаємодія між людиною і ШІ, розберемося детальніше.

Розробники сервісів на базі ШІ, очевидно, не розкривають на загал тонкощі функціонування їхнього дітища, через що багатьом системам штучного інтелекту бракує прозорості, що ускладнює розуміння вчителями та учнями процесів прийняття рішень. Більше того, такі задачі, як виставлення оцінок, як і раніше вимагають людського досвіду, що зумовлює необхідність постійного людського нагляду за освітніми системами на основі ШІ. Як би прагматично це не було, не дивлячись на унікальність та велику кількість сильних сторін, повноцінне та коректне функціонування ШІ в освітніх цілях поки не можливе у зв'язку з недосконалістю алгоритму технології, з чого витікає необхідність людського контролю та коригування роботи ШІ [3, с. 30].

Очевидно, що інтеграція штучного інтелекту в освіту зростатиме завдяки технологічному прогресу і попиту на адаптивне та персоналізоване навчання. Подальші дослідження та оцінка результатів

співпраці викладачів та ШІ мають вирішальне значення для розуміння впливу освітніх систем зі ШІ на результати навчання та залучення студентів. оскільки він має посилювати, а не замінювати людський інтелект в освітньому ландшафті. Використання штучного інтелекту в ліцеях та освітньому середовищі загалом має певні етичні недоліки. Серед етичних проблем, найбільш очевидними мені здаються порушення академічної доброчесності, забезпечення конфіденційності даних, алгоритмічна упередженість і потенційні непередбачувані наслідки. Найстрашнішою, як на мене, є саме проблема порушення академічної доброчесності, оскільки і без ШІ учні з низьким рівнем успішності усіма методами намагаються здобути бали шляхом обману. За даними Forbes ADVISOR, більшість опитаних викладачів, а саме 64%, стикались з використанням згенерованих відповідей ШІ при написанні шкільного есе [1]. Також, особисто в мене, виникає побоювання стосовно зростаючої залежності від ШІ та втрати людської взаємодії, оскільки персоналізований навчальний досвід, керований алгоритмами, може зменшити важливу взаємодію між вчителем, учнем і однолітками, яка сприяє цілісному навчанню.

Крім того, зростаюча залежність від технологій створює ризик поглиблення освітньої нерівності в освіті та потенційно залишити учнів погано підготовленими до життя у світі, який вимагає балансу між цифровими та міжособистісними навичками. Ці побоювання підкреслюють важливість підходу до інтеграції штучного інтелекту в освіту з урахуванням етичних принципів, гарантуючи, що технологія доповнює, а не замінює основні людські аспекти навчального процесу.

Підсумуємо вище сказане. Зрозуміло, що інтеграція штучного інтелекту в освіту має як переваги, так і виклики. З одного боку, штучний інтелект позитивно впливає на посилення персоналізованого досвіду навчання, надаючи контент, адаптований до індивідуальних потреб і стилів навчання або банально звільняє час від рутинних задач. Однак варто не забувати і про негатив, який несе використання ШІ. Потенційно ми маємо вірогідність витоку внутрішніх даних навчального закладу та упередженість алгоритмів ШІ, що ставить під сумнів безпеку вашої конфіденційності та справедливості результатів навчання. Крім того, зростаюча залежність від ШІ може призвести до втрати людської взаємодії, що вплине на розвиток критично важливих соціальних навичок у студентів. Надмірна залежність може стати на заваді розвитку збалансованого набору навичок, який охоплює як цифрові навички, так і навички міжособистісного спілкування. Досягнення балансу між перевагами та недоліками має вирішальне значення для відповідальної та ефективної інтеграції ШІ в освіту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Artificial Intelligence In Education: Teachers' Opinions On AI In The Classroom. *Forbes ADVISOR*. <https://www.forbes.com/advisor/education/it-and-tech/artificial-intelligence-in-school/> (дата звернення 25.09.2024).
2. Bernatsky M. L., Green M. J., Lobchovsky N. G. A Systematic Review of Personalized Learning Research: Personalized by Whom, for What, How, and with What Purpose (Goals)? *Educ. Psychol. Rev.* 2021. 33 (4), p. 1675–1715.
3. Chen X., Zou D., Xie H., Cheng G., Liu C. Two decades of artificial intelligence in education. *Educ. Technol. Soc.* 2022. 25 (1), p. 28–47.
4. The future of learning: How AI is revolutionizing education 4.0. *World Economic Forum*. URL : <https://www.weforum.org/agenda/2024/04/future-learning-ai-revolutionizing-education-4-0> (дата звернення 25.09.2024).
5. Zilberman A. Як штучний інтелект впливає на систему освіти. *Фейсер*. <https://www.facerua.com/iak-shi-vplivaie-na-sistiemu-osviti/> (дата звернення 25.09.2024).

Науковий керівник кандидатка педагогічних наук, доцентка Зуброва О.А.